

NYHETSBREV NR 13

Om kameraval

Jag brukar inte orda så mycket om kameror och teknik. Jag är egentligen rätt ointresserad av tekniken i sig. Jag brukar säga att kameran bara är ett verktyg, att man kan ta bra bilder med nästan vilken kamera som helst. Och så tror jag att det är.

Men samtidigt gick jag ju faktiskt över från Nikon till Canon av en anledning. Det var vid årsskiftet 1999–2000. Innan dess hade jag under ett par år kört Nikon F5, mest under vattnet. Jag älskade min F5:a så det var inte ett enkelt beslut. Men när Canon introducerade bildstabilisering, Image Stabilizer, på de långa teleobjektiven i 300–600mm-serien och samtidigt kom med det analoga kamerahuset EOS 3 (strax därpå följt av toppmodellen EOS 1V), fanns

det inte längre något som kunde hålla mig tillbaka.

Som sagt, avgörande är nog hur bilderna tas, på vilket sätt och inte med vad. Vem frågar författaren vilken datormodell han använder? Men samtidigt finns det ju bättre och sämre verktyg. Och det är rätt trevligt att ha grejer som fungerar som man vill.

Då och då kommer det kameror som verkligen underlättar för en fotograf, i synnerhet för en fågelfotograf, att ta de där bilderna man länge velat ta. När Canons förra ”stora” kamera 1Ds Mark II kom var det ett stort steg, plötsligt kunde jag ta bilder i sämre ljus än tidigare och beskära en bild mer i efterhand (ofta nödvändigt när det gäller actionbilder) och jag kunde ändå dra upp bilden relativt stort.

Nytagen havsörnsbild på norska västkusten (ej med i Örnarnas rike). Canon 1D Mark III, EF 300/2,8 IS, 1/1000 sekund, bländare 7,1, ISO 400 (manuell exponering)

Men 1 Ds Mark II hade ett krux. Med en hastighet på 4 bilder i sekunden missade jag många bilder. Flygande fåglar till exempel. Många gånger räckte inte hastigheten till utan vingslagen togs i samma läge allihop, vingarna uppåt eller nedåt på varje bild i en serie. Och dessutom: efter knappt tjugo bilder behövde kameran ladda ner innan man kunde ta fler bilder. Hur många gånger stod jag inte frustrerad och såg på när saker hände – utan att jag kunde ta en enda bild!

Men nu i maj fick jag Canons nya kamera, 1 D Mark III – jag hade ställt mig i kö redan för ett år sedan på Scandinavian Photo (jag hade hört rykten om kameran).

Canon 1 D Mark III, EF 70-200/2,8 IS, tagen vid zoomningsläget 160 mm, ISO 320, 1/1000 sekund, bländare 7,1 (manuell exponering).

Till höger: Canon 1 D Mark III, EF 70-200/2,8 IS plus 1,4 ggr converter, tagen vid zoomningsläget 280 mm, 1/1000 sekund, bländare 7,1, ISO 400 (manuell exponering)

Kungsörn vid räva. Bilden från i mars i år var en av de sista som kom med i Örnarnas rike. Jag hade suttit en vecka i gömslet, kungsörnen hade inte så mycket som tittat åt räven utan bara ätit av rådjuret de två eller tre gånger den landat. Men den här dagen var dubbelt lyckad, jag fick trevligt sällskap av Rune Hellgren från Umeå, som driver ett av de allra sista svartvita filmlabben i Sverige. Canon 1 Ds Mark II, EF 600/4, ISO 500, 1/320 sekund, bländare 5, bländarförval, automatisk tid.

Med Mark III:an med sina tio bilder i sekunder och sina ytterligare förbättrade prestanda vid höga ISO-tal underlättas mitt arbete åtskilligt. Istället för att vänta på bättre ljus kunde jag nu i som-

mar plåta i ett ljus som tidigare hade inneburit att jag fått offra betydligt fler bilder till papperskorgen. Och med ett närapå obefintligt brus även vid ISO 1600 är det bara att tuta och köra. Även

ISO 2500 har jag använt – med förvånansvärt gott resultat.

Och plötsligt kunde jag följa med bättre och längre i ett skeende. Genom att jag även i många fall gått över från RAW-formatet till JPG (jpg-kvaliteten är nu så bra) stoppade inte kameran heller efter tjugotalet bilder för att bearbeta och ladda ner dessa. Jag kunde fortsätta plåta en bra stund till, när något mer hände.

Så mycket bilder av fåglar i flykt och action som jag tagit den här sommaren har jag nog aldrig tagit förut. Bilderna från Ungern i mitt förra nyhetsbrev var alla tagna med Canons nya Mark III, de flesta i jpg-format.

JPG har möjligen en nackdel för dem som vill tävla med sina bilder. Om man sänder bilder till naturfototävlingar krävs ibland RAW-format. Men jag har själv inte haft tid med det, inte skickat bilder till tävlingar på flera år.

– Förresten, är det inte konstigt när arrangörer gör dyrbara

jippon kring stora tävlingar men inte erbjuder några ordentliga priser till fotograferna (samtidigt som de vill ha rätten att publicera bilderna)? – Dock, undantag finns, när tidningen FOTO och Vårgårda Naturfotofestival utlyste en tävling i höst om bästa nordiska naturfotograf hade de ett riktigt pris, en Canon EOS 5 D värd 35 lakan.

Jag hade suttit i det helt nya gömslet på fjället först en vecka i oktober, därpå fyra dagar i november 2005 – men utan lycka; ingen kungsörn kom – fast havsörnen (!) landade i fem minuter i ett träd, och jag fick ovanliga havsörnsbilder i första snöfallet, bilder som sedan publicerats i en rad magasin i USA och Europa. Så, slutligen, i december 2005 landade kungsörnen äntligen. Numera är kungsörnen en regelbunden gäst, och gömslet hyrs under januari–mars ut av Ole Martin Dable till hugade fågelfotografer. Bilden kom inte med i örnboken.

Canon 1 Ds Mark II, 600/2,8, ISO 800, 1/200 sekund, bländare 5,6, bländarprioritet, automatisk tid.

Konsten – eller svårigheten – att göra en fotobok

En ny egen bok är alltid kul – och samtidigt inte. Varje gång jag fått en ny bok i min hand har jag drabbats av tvivel, tyckt att bilderna inte håller och velat köra

upplagan till soptippen. Så även denna gång, i förra veckan fick jag första exemplaret av *Örnarnas rike*, som Staffan Söderblom skrivit texten till.

Fast, i bästa fall, efter ett tag vänjer man sig. Så hoppas jag nog ändå att *Örnarnas rike* är den mest sammanhållna av böckerna. Men det var på sätt och vis också

den svåraste boken att göra. Att göra en bok med bara två arter – kungs- och havsörn – utan att den ska kännas tråkig efter hundra eller hundrafemtio sidor är en utmaning.

Jag vet inte om vi lyckats. Men det var hursomhelst ett spännande samarbete med Nisse Degerman, redaktör på Norstedts, och med frilanslayoutaren Carl Åkesson. Utifrån 200 bilder som jag från början valt ut gjorde de ett första utkast med ett urval på 90–95 bilder. Jag ratade ett trettio-tal av dessa, och under viss vända enades vi om andra bilder – samtidigt knäppte jag en hel del nya bilder under vintern, som jag kände måste komma med. Faktum är att en fjärdedel av bilderna är tagna så sent som i januari-mars i år – när boken egentligen var klar.

Nöjd med bilderna blir man som fotograf aldrig. När jag fått

Canon 1 D Mark III, EF 300/2,8 IS, 1/1000 sekund, bländare 6,3 (manuell exponering), ISO 320

en färdig bok i min hand har det alltid känts som ett misslyckande. Men – vilket möjligen är en tröst – kanske lyckades vi undvika att boken upprepede sig – trots allt.

Att byta en bild i slutskedet visade sig inte heller vara lätt. I maj återstod några bilder men framför allt en bild som jag absolut inte tyckte om, vi provade tolv nya bilder som alla kändes betydligt bättre. Men den ena bilden visade sig likna den på sidan XX i början av boken, en annan var kanske för lik den på sidan Y, och var det inte så att den här bilden gjorde att vi fick för många... och så vidare. Så gick vi på tills vi i alla fall fann en bild som alla tyckte kunde passa.

Texterna höll den engagerade Nisse Degerman på Norstedts i. Han kombinerade tillsammans med Staffan Söderblom ihop texterna med de bilder vi valt. Eftersom Staffan på sina ställen skriver om bilderna i sig tyckte jag det kändes pinsamt, och jag ville gär-

na hålla mig så långt borta från det arbetet som det någonsin gick – möjligen hade jag något önskemål om en text som fattades här eller där.

Hursomhelst finns boken ute i handeln vilken dag som helst. Den som vill ha ett av fotograferna signerat exemplar kan beställa boken genom att ringa till 0413-60990 eller genom att mejla till: order@symposion.se

Om ni vill att det ska stå "Till XX", tala om det så ska jag försöka fixa det.

Slutligen en liten pinsam miss (där finns säkert fler som jag ännu inte upptäckt). Jag är själv förläggare och jag borde givetvis därför ha tänkt på just detta. På fliktexten till omslaget skriver

förlaget att *Mellan vingspetsarna* blev utsedd till Årets Pandabok av WWF:s jury för två år sedan. Men vi glömde alla bort en sak, nämligen att skriva att *Örnarnas rike* vann pandajuryens gillande i år.

Jag vill gärna passa på att upp-

mana läsare av det här nyhetsbrevet att stödja WWF i deras arbete. WWF utträttar verkligen saker runt om i världen, och man väcker opinion kring viktiga miljöfrågor här hemma. Gå in på www.wwf.se och läs mer om Världsnaturfondens arbete.

Canon 1 D Mark III, EF 70-200/2,8 IS, zoomningsläget 153 mm, ISO 640, 1/1000 sekund, bländare 6,3 (manuell exponering).

Brutus Östling (foto)

Staffan Söderblom (text)

ÖRNARNAS RIKE

Inbunden. 33 cm hög.
160 sidor.

Beställ för 310:– inklusive frakt

Böckerna levereras signerade. (Postens frakt utgör 70:–)

Vid köp av två exemplar: 275:– per exemplar inklusive frakt

Vid köp av minst tre exemplar: 250:– per exemplar inklusive frakt

Skriv om ni vill att böckerna ska vara till någon: "Till XXX"

Ordertelefon 0413-60990, 60610

Fax 0413-10948

E-post: order@symposion.se

